

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ

El Hijyeni

El Hijyeninin Önemi

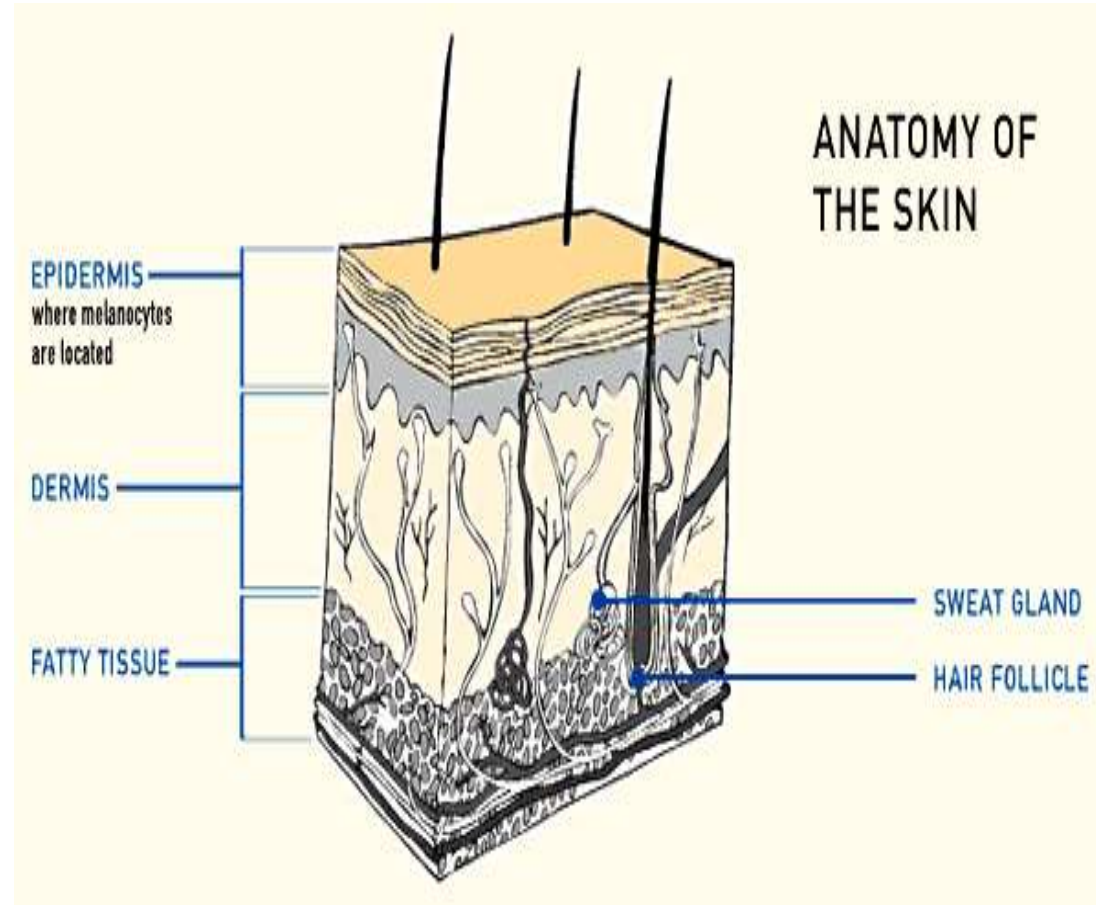
Hastalık yapan mikroorganizmalar kişiden kişiye en çok eller yolu ile bulaşmaktadır.

Hijyenik el yıkamanın önemi, eller üzerinde bulunan geçici bakterilerin tamamını, kalıcı bakterilerin ise bir kısmını ellerden uzaklaştırmaktır.

DERİ FLORASI

GEÇİCİ FLORA-

KALICI FLORA-

GEÇİCİ FLORA

- Derinin yüzeyel tabakalarında yerleşir
- Hasta veya kontamine araç ve gereçlerle temas sonucu sağlık personeline bulaşır
- E.coli, Klebsiella, Pseudomonas, Acinetobacter, MRSA...
- Hastane infeksiyonu oluşturma potansiyelleri yüksektir

Sosyal veya Hijyenik el yıkama/ovma ile kolayca deriden uzaklaştırılabilir

KALICI FLORA

- Çoğu dermisin derin tabakalarında yerleşir
- Koagülaz (-) stafilokok, Micrococcus, Corynebacterium, Propniobacterium
- Hastalık oluşturma potansiyelleri düşüktür
- Sağlık personelinin ellerindeki bakteri sayısı: 10^4 - 10^6 koloni

Cerrahi el yıkama ile sayıları azaltılabilir

Sosyal El Yikama

Hijyenik El Ovma

Hijyenik El Yikama

Cerrahi El Yikama

Sosyal El Yıkama

- Elin su ve sabun ile yıkanmasıdır
- Eldeki gözle görülür kiri uzaklaştırmak amacı ile yapılır
- Geçici flora azalır, kalıcı flora etkilenmez
- 15 sn. süreyle yıkamak yeterlidir.
- Ellerde kuruma!!

ELLERİ AKAN ILIK SUYUN ALTINDA ISLATIN.

**AVUÇ İÇİNİ DOLDURACAK KADAR SIVI SABUN
ALINI**

ELLERİN TÜM YÜZEYİNİ KÖPÜRTÜN

SAĞ EL İLE SOL EL SIRTI BEŞ KEZ OYUŞTURULUR

SOL EL İLE SAĞ EL SIRTINI BEŞ KEZ OYUŞTURULUR

**SAĞ EL İLE SOL EL BAŞ PARMAK ARASI
BEŞ KEZ OYUŞTURULUR**

**SOL EL İLE SAĞ EL BAŞ PARMAK ARASI
BEŞ KEZ OYUŞTURULUR**

**ELLER BİRBİRLERİNE KENETLENEREK
PARMAK SIRTLARI OYUŞTURULUR**

**SOL AVUÇ İÇERİSİNDE SAĞ EL PARMAK UÇLARI
EN AZ BEŞ KEZ OVULMALIDIR**

**SAĞ AVUÇ İÇERİSİNDE SOL EL PARMAK UÇLARI
EN AZ BEŞ KEZ OVULMALIDIR**

ELLER AKAN SUYUN ALTINDA DURULANIR

ELLER TEK KULLANIMLIK KAĞIT HAVLU İLE

OVULARAK, KURULANIR

**Kağıt havlu
kullanarak
musluk kapatılır**

HAVLU ÇÖPE ATILIR.

El Hijyeni Saęlama Yöntemleri

1. Normal (sosyal) el yıkama

Sosyal hayattaki el temasını gerektiren kirli veya kontamine tüm rutin işlemlerden sonra eller görünür kir kalmayacak şekilde su ve sabunla yıkanmalıdır.

Akarsu altında eller ıslatılır.

Sıvı el sabununu (3-5 ml.) el yüzeyine tümüyle yayılır.

Parmaklar, avuç içi ve el sırtının tüm yüzeyleri 15 saniye süreyle yıkama maddesiyle temizlemek için kuvvetle ovuşturulur.

Bol su ile eller durulanır.

Kâğıt havlu ile kurulanır.

Musluk elle kapatılacaksa, elinizi kuruladığınız kâğıt havluyu çöpe atmadan önce (elinizi sürmeden) musluk bu havluyla kapatılır.

El Hijyeni Saęlama Yöntemleri

2.Hijyenik el yıkama

Kan, vücut sıvıları, sekresyonlar, kontamine materyalle veya bu örneklerin alınması veya taşınması esnasında kullanılan kaplarla temas sonrası
Hastayla direkt temastan önce ve sonra
İnvaziv işlemlerde eldiven giymeden önce ve sonra
İki ayrı hastaya temas etme arasında ve aynı hastada kirli vücut bölgesine temastan temiz bölgeye temasa geçerken antiseptik ajanlarla eller yıkanır.

Eller su ile ıslatılır, 3-5 ml antiseptik sabun avuca alınır.

Klorheksidin kullanılıyorsa 1 dk, povidon iyot kullanılıyorsa 2 dk süre ile avuç içleri ve parmak araları başta olmak üzere eller tüm yüzey ve parmakları kapsayacak şekilde kuvvetlice ovuşturulur.

Eller su ile iyice durulanır, durulama parmak uçlarından dirseklere doğru yapılır, parmaklar yukarı gelecek şekilde tutularak, kontamine suyun dirsekten tekrar parmak ucuna akışı önlenir.

Eller kâğıt havlu ile kurulanır, musluk kâğıt havlu kullanılarak kapatılır.

El Hijyeni Saęlama Yöntemleri

3. Hijyenik el ovalama

Alkol ancak temiz şartlarda etkili olduğundan görünür kir varsa eller önce su ve sabunla yıkanarak kurutulur.

Alkol bazlı solüsyon 3-5 ml bir avuca alınır. İki el birleştirilerek tüm el yüzeyi ve parmaklara temas edecek şekilde 1 dk süre ile ovuşturulur, kendi halinde kuruması beklenir.

4. Cerrahi el yıkama

Saat, yüzük ve bilezikler çıkarılır.

Antiseptikli (klorheksidin veya povidon iyot içeren) sabun alınır (5 ml), el ve kollar ovuşturularak 3-5 dk süreyle yıkanır. Günün ilk uygulamasında ayrıca tırnak dipleri 30 sn süreyle fırçalanır (antiseptikli sabun emdirilmiş tek kullanımlık sünger/fırçalar cerrahi el yıkama için uygundur). Ara yıkamalarda 2 dk süre yeterlidir.

Su dirseklerden aşağı akıtılarak durulanır ve steril havluyla kurutulur. Musluk eller kullanılmadan kapatılır.

Steril eldiven giyene kadar hiçbir yere dokunulmaz.

El Hijyeni Saęlama Yöntemleri

5.Cerrahi el ovalama

Saat, yüzük ve bilezikler çıkarılır.

Alkol ancak temiz şartlarda etkili olduğundan ellerde görünür kir varsa eller önce su ve sabunla yıkanarak kurutulur.

Hızlı etkili alkol bazlı ürün (3-5 ml) eller ve kollara ovularak uygulanır. İşlem süresi günün ilk ameliyatı için 3 dk olmalıdır. Bu süre boyunca ilave antiseptik alınarak tüm yüzeylerin ıslak kalması sağlanır. Sonraki ameliyatlara için 1 dakikalık süre yeterlidir.

Parmak uçları yukarı tutularak ellerin kendi halinde kurumaması sağlanır. Steril eldiven giymek için tamamen kurumaması beklenir.

El Hijyeni Saęlama Yöntemleri

6. Antiseptik Kullanımı

El antiseptikleri ellerde majör kontaminasyon olmadığı sürece her işlem öncesi ve sonrası el hijyeni için kullanılır.

Ellerde majör kontaminasyon olması durumunda el yıkama işleminden sonra el antiseptikleri kullanılır.

El antiseptikleri doz pompaları ile kullanılır.

Yoęun bakım ünitelerinde her hasta başında el antiseptikleri bulundurulur.

El yıkama lavabosu bulunmayan alanlarda mutlaka el antiseptikleri bulundurulur.

İzolasyona alınan hastalarda (temas, sıkı temas, yüksek riskli hastalar) mutlaka hasta odasına el antiseptikleri temin edilir ve izolasyon kurallarına uyulur.

Avuç içine el antiseptikleri alınarak mekanik hareketlerle en az 30 saniye süre ile ovuşturulur.

El Hijyeni Saęlama Yöntemleri

7.Hijyenik El Antisepsisi

Takı varsa çıkarılır, 3-5 ml alkol bazlı el dezenfektanı alınır, "El Yıkama Talimatı"na uygun olarak tüm figürler uygulanır , bu figürler uygulanırken dezenfektan kurur, eller susuz olarak dezenfekte edilir.

Hasta ile temastan önce ve sonra,

Aseptik işlemlerden önce ve sonra,

Vucüt sıvıları ile bulaş riskinden sonra,

Hasta çevresi ile temastan sonra Eller dezenfekte edilmelidir.

Eldiven Kullanımı

- Kan tükürük ve diğer muköz salgıları ile temas durumunda eldiven giyilmelidir.
- Yırtılma,delinme ve görünür kirlenmede ve mutlaka her hasta arasında değiştirilmeli
- Giymeden önce ve çıkardıktan sonra eller yıkanmalı
- Çift eldiven giyim kararı; hastanın bilinen ve olası enfeksiyon durumuna göre değil,yapılacak işlemin süresine ve olası kanama miktarına göre verilmelidir.
- Eldiven yada sabun-antiseptiklere karşı kontakt dermatiti ve lateks alerjisi ile ilgili uygun ürünler seçilmeli bulgu ve tanı,korunma yönünde çalışanlar bilgilendirilmelidir.

Hijyenik El Yıkama

- Ellerin antiseptik sabun veya ajan ve su ile yıkanmasıdır
- Geçici florayı daha etkin ve kısa sürede ortadan kaldırır
- Kalıcı flora kısmen etkilenir

Hijyenik El Yıkama Tekniđi

1. Eller su ile ıslatılmalı, 3-5 ml antiseptik sabun avuca alınmalıdır.
2. Klorheksidin kullanılıyorsa 1 dk, povidin iyot kullanılırsa 2 dk. süre ile eller ovuşturulmalıdır.
3. Eller su ile iyice durulanır, durulama parmak uçlarından dirseklere doğru yapılır.
4. Eller kağıt havlu ile kurulanıp, musluk kağıt havlu kullanılarak kapatılmalıdır.

Hijyenik El Ovma (Susuz El Antisepsisi)

- Alkol bazlı el antiseptikleri kullanılır.
- Eldeki geçici flora büyük oranda azalır, Kalıcı flora kısmen etkilenir
- Hızlı etkilidir,
- Güçlü antibakteriyel etki sağlar,
- Kısa zaman alır,
- Personelin uyumu daha kolaydır,
- Organik kir durumunda etkisizdir.

Susuz El Antisepsisi

avuç
içlerinin
teması

avuç içi ile
diğer elin
yüzeyi

parmak
aralarına

Susuz El Antisepsisi

çapraz
parmaklar

baş
parmak

avuç içinde
parmaklar

Hijyenik El Ovma (Susuz El Antisepsisi)

- Miktar önemlidir
- Eldiven giymeden önce uygulanan alkollü el antiseptiğinin tam olarak kurumuş olmasına dikkat edilmeli!
- Tam kuruma sağlanana kadar eller ovalanmaya devam edilmeli
- Eller durulanmamalı
- Uçucu ve yanıcı olduğu unutulmamalı

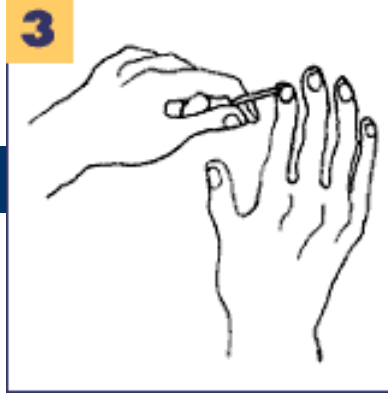
Cerrahi el hijyeni

1&2

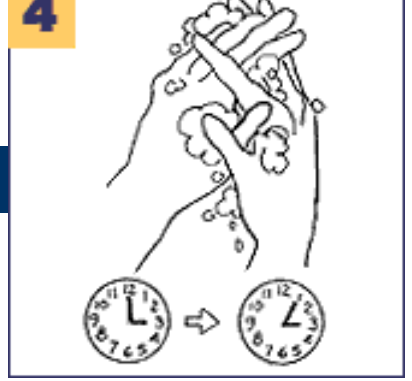

Takılar çıkartılır,
Eller su ile ıslatılır

3

30 sn. tırnak
dipleri fırçalanır

3-5 dk

5

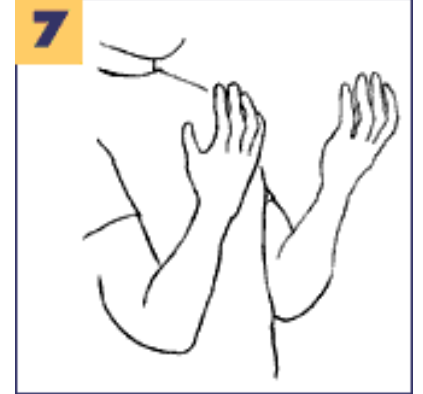
Parmak uçlarından
dirseklere durulanır

6

Steril havlu ile kurulanır

7

Dirsekten bükülü,
önde tutulur

**Tırnakların uzunluğu
tırnak etini
geçmemeli**

El Antiseptikleri Genel Bilgiler

- Alkol
- Klorheksidin
- İyodin / İyodofor
- Hekzaklorofen
- Para-chloro-meta-xyleneol (PCMX)
- Kuarterner Amonyum
- Triklosan
- Polyhexamid

ALKOL BAZLI EL ANTİSEPTİKLERİNİN GÜVENLİK ÖNLEMLERİ:

- *Kuru temiz ele uygulanır.
- *Ciltte reaksiyon meydana geldiği zaman kullanılmamalı ve EKK' sine yada enfeksiyon kontrol hemşiresine bilgi verilmelidir.
- *Alkol Bazlı El dezenfektanları kullanıldıktan sonra elde kuruması beklenmelidir. Islak yada nemli iken , tam kuruma olmadan eldiven kullanılmaz.
- *Yanıcı özelliği olduğundan ateşe yaklaşılmaz.
- *El hijyeninin sadece el antiseptikleri ile sağlanacağı düşüncesi tamamen yanlıştır. Sürekli kullanımdan kaçınılmalıdır.
- *Alkol bazlı el antiseptiklerinin, alev alabilir ürünler için ayrılan uygun yerde depolanması sağlanır.
- *Yanıcı aletlerden uzak ve ısıdan uzak tutulur.
- *Göz ile temasından kaçınılmalıdır.
- *Yanıcı özelliğinden çalışanlar da eğitimlerde ve duyurularla bilgilendirilir.
- *El antiseptik kutuları **tehlikeli atık** olarak imha edilir.

El Hijyeninde
Hangi Yöntemi Seçelim?

Antibakteriyel özellik açısından el hijyeni ürünlerinin etkinliği

İYİ

DAHA İYİ

ÇOK İYİ

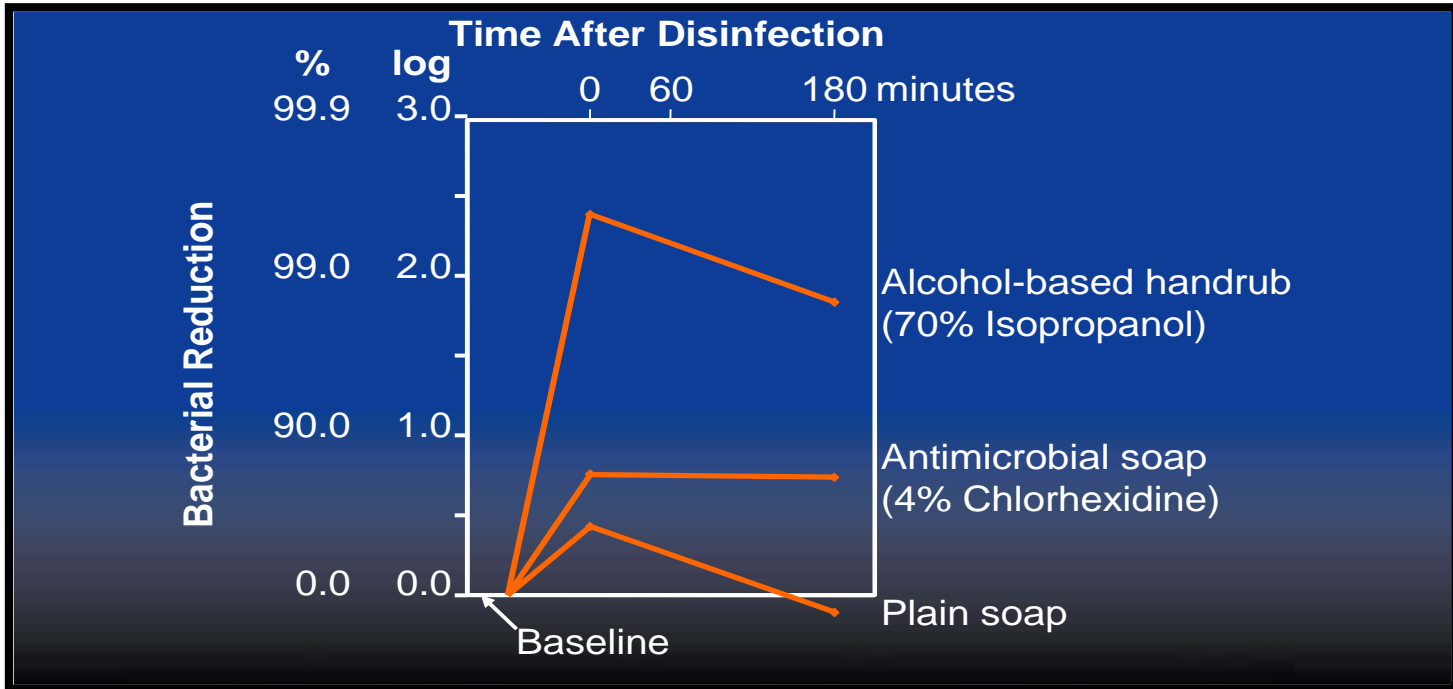

BASİT
SABUN

ANTİMİKROBİYAL
SABUN

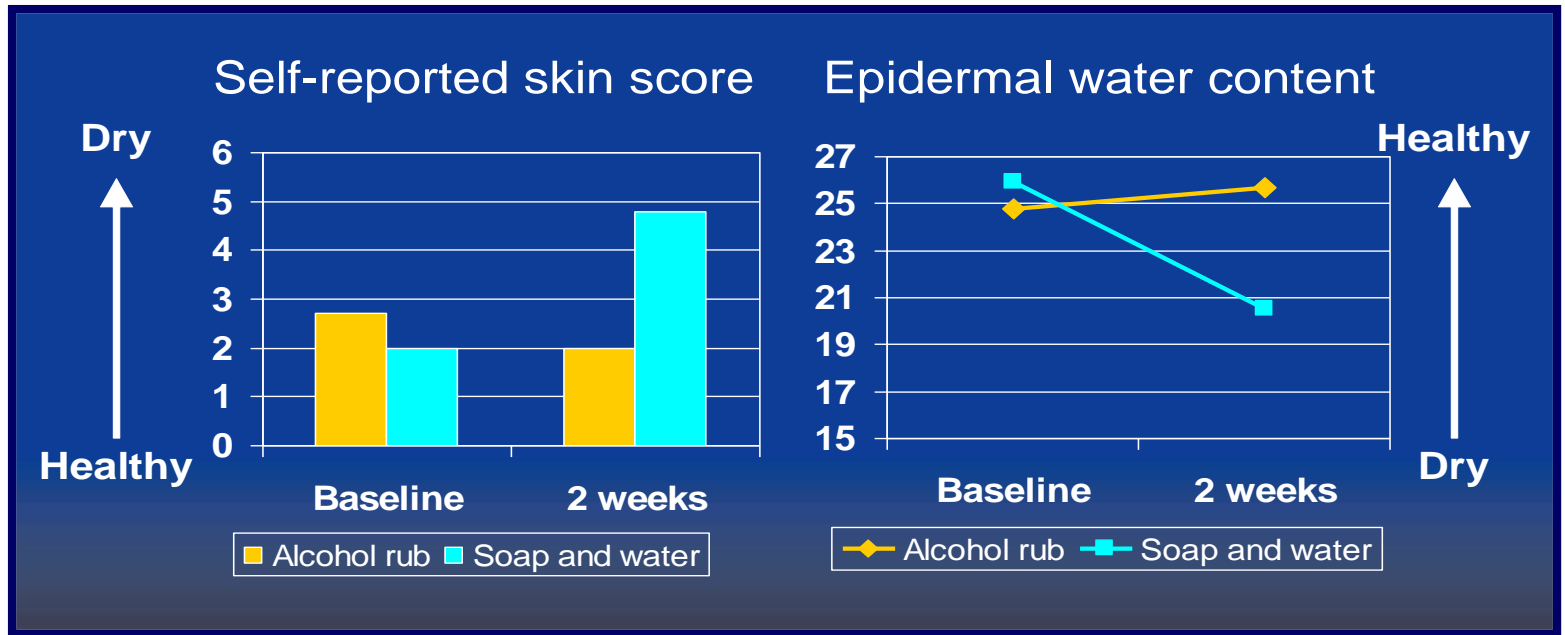
ALKOL
BAZLI
SOLÜSYON

Hangi Yöntem Bakterileri Öldürmede En İyisi ?

Alkol bazlı antiseptik ile el ovma, bakterileri öldürmede en iyisidir

Hangi Yöntem Deriyi En Az Kurutur ?

Alkol bazlı antiseptik ile el ovma, deriyi daha az kurutur

Hangi Yöntemde Zaman Kaybı Daha Azdır ?

Sekiz saatlik vardiyada bir hemşire;

- Su ve sabun ile el yıkama: 56 dk
saatte 7 kez el yıkama, her biri 60 sn
- Alkol bazlı antiseptik ile el ovma: 18 dk
saatte 7 kez el ovma, her biri 20 sn

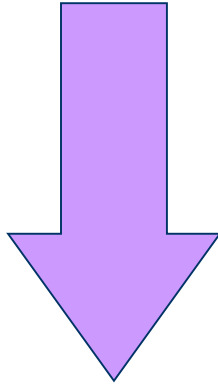

**Alkol bazlı antiseptik ile el ovma,
zaman kazandırır**

El Hijyeni İndikasyonları

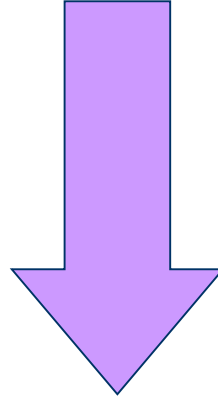
Ellerde gözle görülür kirlenme, kan ve diğer vücut sıvılarıyla kontaminasyon var

Su ve sabunla el yıkama

El Hijyeni İndikasyonları

Ellerde gözle görülür kirlenme, kan ve diğer vücut sıvılarıyla kontaminasyon yok

alkol bazlı antiseptikle el ovma

El Yıkama 5n Kuralı

UNUTULMAMALIDIR Kİ!

Hastane enfeksiyonlarının önlenmesindeki en ucuz, en kolay ve etkili yol:

EL YIKAMADIR

- Göreve Başlarken
- Eldiven giymeden önce ve sonra
- Klinikten ayrılırken
- Eller önce su ile ıslatılmalı, sıvı sabun avuca alınmalıdır.
- En az 30 sn yıkanmalıdır.
- Eller su ile durulanmalıdır.
- Durulama işlemi parmak uçlarından bileklere doğru yapılmalıdır.
- Eller havlu ile kurutulmalı, musluk kağıt havlu ile kapatılmalıdır.

5 sn El içleri

5 sn El üstü

5 sn Parmak araları

5 sn Tırnaklar

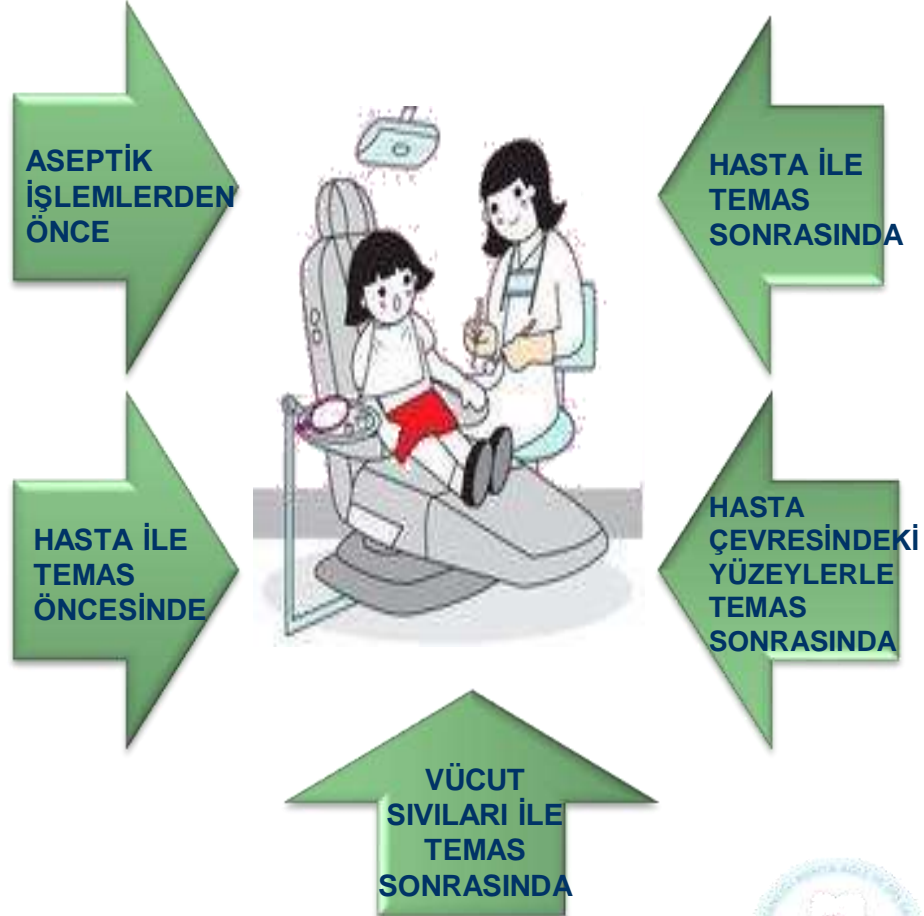

5 sn Baş parmaklar

5 sn Avuç içleri

EL HİJYENİ (YIKAMA – EL ANTİSEPTİĞİ) NE ZAMAN GEREKLİ ?

El Hijyeni Ne Zaman?

- Hasta ile temas öncesi ve sonrası (nabız/tansiyon alınması, hastanın kaldırılması..)
- İnvazif girişimlerden önce ve sonra (üriner veya intravasküler kateter..)
- Vücut sıvıları, mukozaya, bütünlüğü bozulmuş deri (yara..) ile temastan önce ve sonra

El Hijyeni Ne Zaman?

- Hasta bakımı sırasında kontamine vücut bölgesinden temiz bölgeye geçmeden önce
- Hasta odasındaki cansız yüzeylerle veya tıbbi cihazlarla temastan sonra
- İlaç, i.v. solüsyon hazırlamadan önce
- Eldiven giymeden önce, eldiven çıkarıldıktan sonra,

El Hijyeni Ne Zaman?

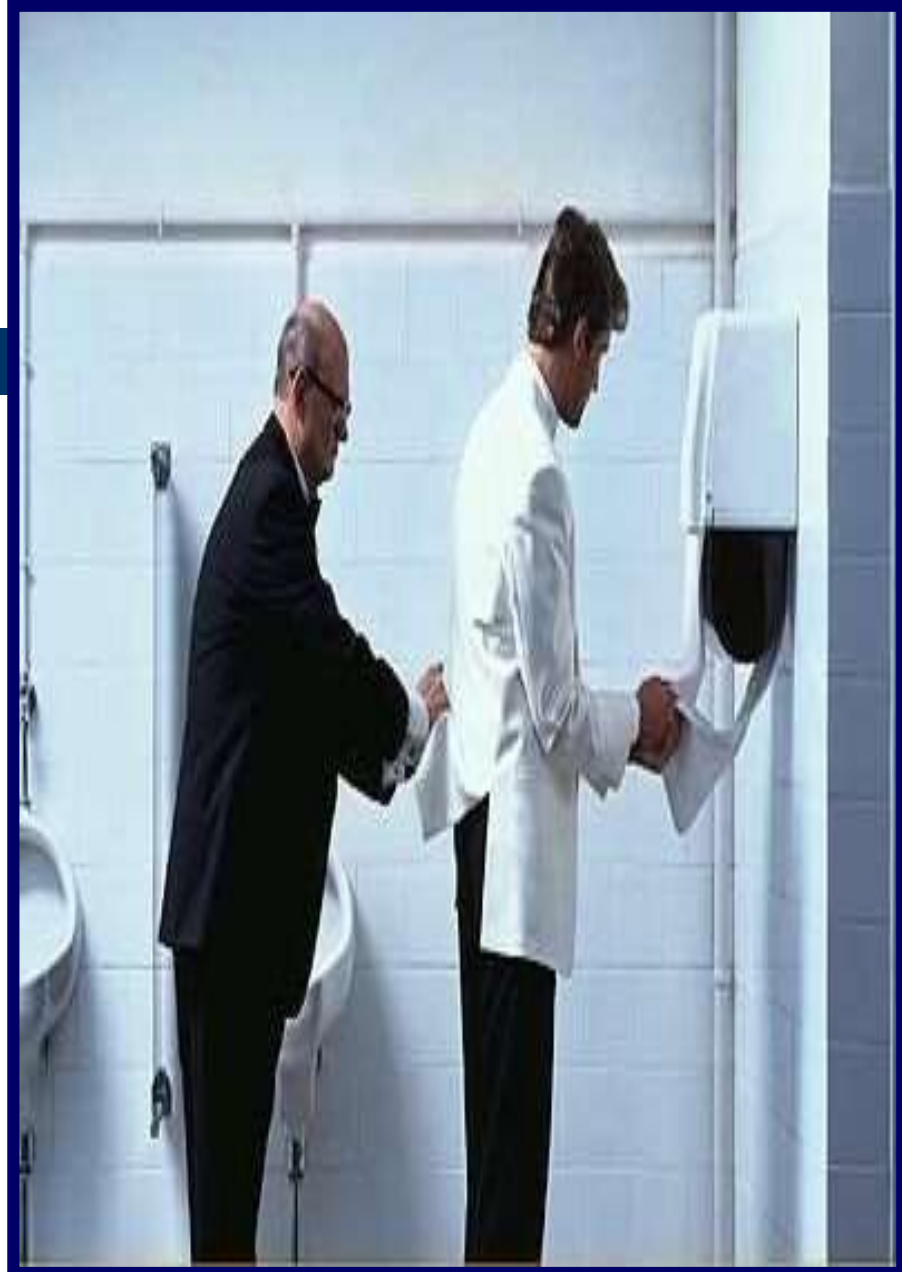
- Bir hastadan diğesine geçmeden önce
- Tuvaletten sonra
- Yemekten önce
- İşe başlamadan önce
- İşten ayrılmadan önce

UYARILAR

- Gözle görülür kirlenme varsa önce su ve sabunla yıkanmalı !!!
- Alkol uçucu olduğundan ağzı açık bırakılmamalı !!!
- Alkollü el antiseptikleri ıslak ve nemli ellere uygulanmamalıdır !!!

UYARILAR

- ❑ Vücut sıvı ve salgılarıyla, mukoza ve bütünlüğü bozulmuş cilt ile temas sırasında eldiven giyilmelidir.
- ❑ Eldiven kullanımı el hijyen gerekliliğini kesinlikle ortadan kaldırmaz

UYARILAR

Krem ve losyonların düzenli aralıklarla (günde 2 kez vb.) uygulanması irritasyon gelişimini önler.

TEŞEKKÜRLER

**KİŞİSEL
KORUYUCU
DONANIMLARIN
KULLANIMI**

İzolasyon;

Enfekte ve kolonize hastalardan diğer hastalara, hastane ziyaretçilerine, sağlık personeline mikroorganizmaların bulaşının engellenmesidir.

Enfeksiyon zinciri

Etken

Bakteriler

Virusler

Mantarlar

Protozoa

Helmintler

Enfeksiyon Kaynađı

- Hastanın kendi florası
- Diğer hastalar (enfekte, kolonize, taşıyıcı)
- Sağlık alışanları
- Kronik taşıyıcılar
- Tıbbi aletler
- Su, hava gibi çevresel faktörler
- Yiyecekler
- Hasta ziyaretçileri
- Vektörler

Çıkış kapısı

- **Solunum sistemi**
Öksürük, Hapşırık,
Konuşma, Aspirasyon
- **Genitoüriner sistem**
- **Gastrointestinal sistem:**
Feçes, Kusma
- **Cilt/muköz membranlar**
Yaralar, Cilt kesikleri
- **Transplental**
- **Kan**

Bulaş yolu

Temas (Direkt veya indirekt)

Hava yolu

Damlacık

Vektör aracılı

Giriş kapısı

- **Solunum sistemi**
- Genitoüriner sistem
- Gastrointestinal sistem
- Cilt/muköz membranlar
- Transplental
- Parenteral

İzolasyon Önlemleri

Standart önlemler

Genişletilmiş önlemler

Solunum izolasyonu
(Airborne precautions)

Damlacık izolasyonu (Droplet precautions)

Temas izolasyonu
(Contact precautions)

Koruyucu ortam

Standart önlemler

- Hastanın tanısına ve enfeksiyonu olup olmadığına bakılmaksızın bütün hastalara uygulanan önlemlerdir.

Standart Önlemler

- Kanla, her türlü vücut sıvısı ve mukoza ile, bütünlüğü bozulmuş ciltle temas sırasında eldiven giyilmelidir.
- Temas sonrasında eldiven çıkarıldıktan sonra el hijyeni sağlanmalıdır.
- Hasta üzerinde kirli bir alandan temiz bir alana geçerken eldivenler değiştirilerek el hijyeni sağlanmalıdır.

Standart Önlemler

- Kan, vücut sıvı veya salgılarının çevreye sıçrama veya yayılma ihtimali olan durumlarda eldivene ek olarak diğer kişisel korunma malzemeleri (önlük, maske veya gözlük) kullanılmalıdır.

Güvenli Enjeksiyon Uygulamaları

- Her tür parenteral enjeksiyon sırasında steril, tek kullanımlık enjektör ucu ve enjektör kullanılmalı, bir kez kullanılmış veya herhangi bir nedenle sterilitesi bozulmuş enjektör/enjektör uçları kesinlikle kullanılmamalıdır.
- Kullanım sonrasında iğne uçları enjektörden ayrılmamalı, uçlarına kılıf takılmamalı, kıvrılıp bükülmemeli, enjektörler uçları ile birlikte özel kesici-delici alet kutularına atılmalıdır.
- Kesici-delici aletler, kesici-delici uçları vücudun herhangi bir bölümüne dönük şekilde elden ele transfer edilmemelidir.
- Her tür kesici-delici alet özel kesici-delici alet kutularına atılmalıdır.

Eldivenler

- Kanla veya diğer potansiyel olarak enfeksiyöz materyallerle, mukozalarla, sağlam olmayan ciltle veya potansiyel olarak kontamine olmuş sağlam ciltle temasının meydana gelebileceği makul olarak tahmin edilebildiğinde eldiven kullanın.
- Göreve uygun ve dayanıklı eldivenler kullanın
- Doğrudan hasta bakımı sağlamak için tek kullanımlık tıbbi muayene eldivenleri kullanın.
- Ortamı veya tıbbi ekipmanı temizlemek için tek kullanımlık tıbbi muayene eldivenleri veya yeniden kullanılabilir yardımcı eldivenler kullanın.
- El kontaminasyonunu önlemek için uygun tekniği kullanarak hastayla ve/veya çevredeki ortamla (tıbbi ekipman dahil) temas ettikten sonra eldivenleri çıkarın.
- Birden fazla hastanın bakımı için aynı eldiveni kullanmayın. Bu uygulama patojenlerin bulaşmasıyla ilişkilendirildiğinden eldivenleri yeniden kullanmak amacıyla yıkamayın.

Önlük

- Kan, vücut sıvıları, sekresyonlar veya atılımlarla temasın beklendiği durumlarda prosedürler ve hasta bakımı faaliyetleri sırasında cildi korumak ve giysilerin kirlenmesini veya kontaminasyonunu önlemek için göreve uygun bir önlük giyin.
- Hastanın kontrolsüz sekresyonları veya ekskresyonları varsa hastayla doğrudan temas için önlük giyin
- Hastanın bulunduğu ortamdan ayrılmadan önce önlüğü çıkarın ve el hijyenini sağlayın
- Aynı hastayla tekrar tekrar temas halinde olsanız bile önlükleri tekrar kullanmayın.

Ağız, burun, göz koruması

- Kan, vücut sıvıları, sekresyonlar ve atılımların sıçramasına neden olabilecek prosedürler ve hasta bakımı faaliyetleri sırasında gözler, burun ve ağızdaki mukoza zarlarını korumak için KKD kullanın. Gerçekleştirilen görevin öngördüğü ihtiyaca göre maskeleri, gözlükleri, yüz siperliklerini ve bunların kombinasyonlarını seçin

Koruyucu ekipmanın Giyme Sırası

Önlük

Maske

Gözlük-yüz koruyucu

Eldiven

KİŞİSEL KORUYUCU EKİPMANLARI KİME İYERİN KALANIM

Koruyucu ekipmanlar (ÖE, maske, gözlük, eldiven) kullanılmadan önce mutlaka ellerinizi sabunla iyice yıkayın ve ellerinizi iyice kuruyun. Koruyucu ekipmanları kullanmadan önce mutlaka ellerinizi iyice yıkayın ve ellerinizi iyice kuruyun.

1. ÖNLÜK
Önlük kolları, ön kısmı, alt kısmı ve bacakları temizdir. Önlük giymeye başlamadan önce ellerinizi iyice yıkayın ve ellerinizi iyice kuruyun. Önlük giymeye başladıktan sonra ellerinizi iyice yıkayın ve ellerinizi iyice kuruyun.

2. TIBBİ MASKE VE N95/FFP2 MASKE
Maske temiz, kırık ve yıpranmış değilken kullanılmalıdır. Maske kullanırken burnu ve ağız kısmını iyice kapatın ve maskeyi iyice kullanın. Maskeyi kullanırken ellerinizi iyice yıkayın ve ellerinizi iyice kuruyun.

3. GÖZLÜK YA DA YÜZ KORUYUCU
Gözlük ya da yüz koruyucu kullanırken ellerinizi iyice yıkayın ve ellerinizi iyice kuruyun.

4. EL DİVEN
Eldiven kullanırken ellerinizi iyice yıkayın ve ellerinizi iyice kuruyun.

GÜVENLİ ÇALIŞMA HİRELLERİ:

Her bir ekipman kullanıcısı için ayrı bir ekipman kullanılmalıdır. Ekipmanlar kullanılmadan önce mutlaka ellerinizi iyice yıkayın ve ellerinizi iyice kuruyun. Ekipmanlar kullanırken ellerinizi iyice yıkayın ve ellerinizi iyice kuruyun. Ekipmanlar kullanıldıktan sonra mutlaka ellerinizi iyice yıkayın ve ellerinizi iyice kuruyun.

KORUYUCU EKİPMAN Gİyme SIRASI

- ÖMÜR GEÇİYOR
- Önlük
- Maske
- Gözlük
- Eldiven

TAD TÜRKİYE AÇILIP
2020

- **Önlük giyerken** Önlük malzemesi uygulanacak işleme göre seçilmeli. Uygun tip ve boyut seçilmeli. Arkadan bağlanmalı. Eğer çok küçük ise iki tane önlük giyilmeli.
- **Maske takılırken** Burnu, ağzı ve çeneyi tamamen içine almalıdır. Yüze uygunluk tam olmalı. N95 gibi özel tip maskeler için yüze uyum testi yapılmalı. Uyum testi en kolay şöyle yapılır: inhale edildiğinde çökmeli, nefes verildiğinde kenarlardan kaçak olmamalı.
- **Maske takıldıktan sonra** Tükrük veya sekresyonlarla ıslandığı zaman değiştirilmeli. Tekrar kullanılmamalı.
- **Gözlük** Gözleri ve yüzü tam olarak kapatmalı. Yüze uygunluk tam olmalı. Yüze oturmalı ancak sıkılmamalıdır.

- **Eldiven giyilirken;**

Eldivenler en son giyilmeli. Doğru tip ve boyutta eldiven seçilmeli. Eldiven giymeden önce eller yıkanmalı veya el dezenfektanı ile ovalanmalı. Önlüğün kol manşetleri üzerine çekilmeli.

- **Eldiven giyildikten sonra;**

Temizden kirliye doğru çalışılmalı. Eldiven ile çalışırken kendine ve çevreye kontamine temas sınırlandırılmalı. Eldivenler tekrar kullanılmamalı. Eldiven çıkartıldıktan sonra el hijyeni sağlanmalı.

Koruyucu ekipman Çıkarma sırası

Eldiven

Gözlük-yüz koruyucu

Önlük

Maske

KKE AŞAĞIDAKİ SIRA İLE ÇIKARTILMALIDIR
Hızlı ve doğru olarak KKE'ler çıkarılmadan gözlemlenemez bir şekilde
Hızlı ve doğru olarak çıkarılmalıdır

1. ELDİVEN
Çıkartırken el yüzüne temas etmemeye özen alınmalıdır.
• Eldiven çıkarılmadan önce elleri sabunla yıkayın.
• Çıkartırken ellerinizi birbirinize değdirmeyin.
• Çıkartırken ellerinizi yüzünüze değdirmeyin.
• Çıkartırken ellerinizi gözünüze değdirmeyin.
• Çıkartırken ellerinizi saçlarınıza değdirmeyin.
• Çıkartırken ellerinizi kollarınıza değdirmeyin.
• Çıkartırken ellerinizi ayaklarınıza değdirmeyin.
• Çıkartırken ellerinizi duvara değdirmeyin.
• Çıkartırken ellerinizi zemine değdirmeyin.
• Çıkartırken ellerinizi diğer kişilere değdirmeyin.
• Çıkartırken ellerinizi duvara değdirmeyin.
• Çıkartırken ellerinizi zemine değdirmeyin.
• Çıkartırken ellerinizi diğer kişilere değdirmeyin.

2. GÖZLÜK YA DA YÜZ KORUYUCU
Çıkartırken yüzünüze temas etmemeye özen alınmalıdır.
• Gözlük ya da yüz koruyucuyu çıkarırken ellerinizi yüzünüze değdirmeyin.
• Gözlük ya da yüz koruyucuyu çıkarırken ellerinizi gözünüze değdirmeyin.
• Gözlük ya da yüz koruyucuyu çıkarırken ellerinizi saçlarınıza değdirmeyin.
• Gözlük ya da yüz koruyucuyu çıkarırken ellerinizi kollarınıza değdirmeyin.
• Gözlük ya da yüz koruyucuyu çıkarırken ellerinizi ayaklarınıza değdirmeyin.
• Gözlük ya da yüz koruyucuyu çıkarırken ellerinizi duvara değdirmeyin.
• Gözlük ya da yüz koruyucuyu çıkarırken ellerinizi zemine değdirmeyin.
• Gözlük ya da yüz koruyucuyu çıkarırken ellerinizi diğer kişilere değdirmeyin.

3. ÖNLÜK
Çıkartırken yüzünüze temas etmemeye özen alınmalıdır.
• Önlüğü çıkarırken ellerinizi yüzünüze değdirmeyin.
• Önlüğü çıkarırken ellerinizi gözünüze değdirmeyin.
• Önlüğü çıkarırken ellerinizi saçlarınıza değdirmeyin.
• Önlüğü çıkarırken ellerinizi kollarınıza değdirmeyin.
• Önlüğü çıkarırken ellerinizi ayaklarınıza değdirmeyin.
• Önlüğü çıkarırken ellerinizi duvara değdirmeyin.
• Önlüğü çıkarırken ellerinizi zemine değdirmeyin.
• Önlüğü çıkarırken ellerinizi diğer kişilere değdirmeyin.

4. TIBBİ MASKE
NDG/FFP2 MASKE
• Maskeyi çıkarırken yüzünüze temas etmemeye özen alınmalıdır.
• Maskeyi çıkarırken ellerinizi yüzünüze değdirmeyin.
• Maskeyi çıkarırken ellerinizi gözünüze değdirmeyin.
• Maskeyi çıkarırken ellerinizi saçlarınıza değdirmeyin.
• Maskeyi çıkarırken ellerinizi kollarınıza değdirmeyin.
• Maskeyi çıkarırken ellerinizi ayaklarınıza değdirmeyin.
• Maskeyi çıkarırken ellerinizi duvara değdirmeyin.
• Maskeyi çıkarırken ellerinizi zemine değdirmeyin.
• Maskeyi çıkarırken ellerinizi diğer kişilere değdirmeyin.

TAM KİŞİSEL KORUYUCU EKİPMANLAR ÇIKARILDIKTAN SONRA ELERİNİZİ VE SAĞUNLA YIKAMALI VEYA ALKOL BAZU EL ANTISEPTİĞİ KULLANILMALIDIR.

KORUYUCU EKİPMAN ÇIKARMA SIRASI

- EGOM yüksek
- Eldiven
- Gözlük
- Önlük
- Maske

TAT TIBBİ ACİL TIP

Koruyucu ekipman Çıkarma sırası

- **Eldiven çıkarılırken** Elin üzerinden sıyrılarak içi dışına çevrilir. Diğer eldivenli el ile tutulur. Eldivensiz parmakla bilekten diğer eldiven sıyrılır. İçi dışına çevrilerek her iki eldivenden oluşan küçük bir torba şeklinde atılır
- **Gözlük-yüz koruyucusu çıkarılırken** Eldivensiz ellerle çıkarılır.
- **Önlük çıkarılırken** Omuz kısımlarından tutulur. Kontamine dış yüz içe doğru çevrilir. Yuvarlayarak katlanır. Çıkarıldığında sadece temiz taraf görünmelidir.
- **Maske çıkarılırken** *Maske bağları (önce alttaki) çözülür.* Maskenin ön yüzü kontamine olduğu için elle temas etmemelidir. Bağlardan tutularak atılır

TEŞEKKÜRLER

ATIK YÖNETİMİ

Güvenli atık yönetimi, çevre sağlığını korumanın önemli bir bileşenidir.

YIL	YÖNETMELİK
1991	Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği
1993-(2005)	Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği
1995-(2005)	Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği
2004	Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği
2004-(2007)	Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği
2008	Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik
2010	Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik
1982-2010	Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Mevzuatı

TIBBİ ATIKLARIN KONTROLÜ YÖNETMELİĞİ

22/07/2005 tarih ve 25883 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tıbbi Atık Yönetiminin Amacı

Atıkların oluşumlarından bertarafına kadar çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetimlerinin sağlanması

YÖNETMELİKTE GEÇEN ESASLAR

Attıkların;

Kaynağında Ayrı Toplanması
Ünite İçinde Taşınması
Geçici depolanması
Finansmanı

Taşınması ve bertaraf edilmesi
Denetleme sorumluluğu

Sağlık Kuruluşlarından Kaynaklanan Atıkların Sınıflandırılması

1. EVSEL NİTELİKLİ ATIKLAR

- Genel Atıklar
- Ambalaj Atıkları

2. TIBBİ ATIKLAR

- Enfeksiyöz Atıklar
- Patolojik Atıklar
- Kesici-Delici Atıklar

3. TEHLİKELİ ATIKLAR

4. RADYOAKTİF ATIKLAR

Ünite İçinde Atık Yönetim Planı

1. Atıkları kaynağında en aza indirilmesi
2. Atıkların kaynağında ayrı toplanması ve taşınması
3. Taşımada kullanılacak ekipman ve araçlar
4. Atık toplama ve biriktirme ekipmanlarının bulunduğu yerler, toplama programı ve taşıma güzergâhı
5. Geçici depolama sistemleri
6. Toplama ekipmanlarının temizliği ve dezenfeksiyonu
7. Kaza anında alınacak önlemler ve yapılacak işlemler
8. Sorumlu personel
9. Kayıt tutma ve raporlama

1. Atık Azaltılması

- Kaynakta azaltma
- Geri dönüştürülebilir ürünler
- Atıkların ayrıştırılması
- Eğitim
- Maliyet •

Kirleten
öder

KIRMIZI TORBA

Tıbbi Atık

Enjektörler

Kontamine olmuş atıklar

İzolasyon atıkları

Pansuman malzemeleri

Kan ve kan ürünleri

Sekresyon ve çıkartılar

Kullanılmış eldiven

Kanlı pamuklar

KESİCİ-DELİCİ ATIKLAR

İğne uçları

Bistüri,

Kırılmış ampuller

gibi keskin ve sivri uçlu aletler

SİYAH TORBA

Evsel atıklar

İdare binası atıkları

Büro atıkları

Mutfak atığı

Bahçe atığı

2. Kaynağında Ayırma, Toplama, Taşıma

Tehlikeli Atıklar

- Toksik,
- Korozif ($\text{pH} < 2$ ve $\text{pH} > 12$),
- Yanıcı ve reaktif
(su ile reaksiyon verebilen, şoklara hassas)
- özelliklerden en az birine sahip

3. Taşımada Kullanılacak Ekipman ve Araçlar

Evsel Atıklar

Ambalaj Atıklar

Tibbi Atıklar

3. Taşımada Kullanılacak Ekipman ve Araçlar

Tıbbi Atıklar Torbaları'

- ✓ Sızdırmaz, çift taban dikişli ve körüksüz olmalıdır,
- ✓ Tıbbi atık torbasının çift kat kalınlığı 100µ olmalı
- ✓ Torbalar yırtılmaya, delinmeye, patlamaya ve taşımaya dayanıklı olmalıdır.

En az 10 kilogram kaldırma kapasiteli olmalı

3. Taşımada Kullanılacak Ekipman ve Araçlar

Tıbbi Atıklar kovaları

3. Taşımada Kullanılacak Ekipman ve Araçlar

Kesici-Delici Alet Kutuları

- ✓ Delinmeye, yırtılmaya, kırılmaya ve patlamaya dayanıklı olmalıdır,
- ✓ Su geçirmemeli ve sızdırmaz olmalıdır,
- ✓ Kapların üzerinde "uluslararası biyotehlike" amblemi ile "DİKKAT! KESİCİ ve DELİCİ TIBBİ ATIK" ibaresi bulunmalıdır.

ATIKLARIN TAŞINMASI

Evsel atıkları toplayan personel ile tıbbi atık toplayan personeller ayrı olmalıdır.

- Tıbbi atıkların taşınması esnasında;
  - Eldiven
  - Koruyucu gözlük
  - Maske
  - Çizme
  - özel elbise (**turuncu renkli**) kullanılmalıdır.
- Bu kıyafetler ayrı bir yerde muhafaza edilmelidir ve sadece **tıbbi atıkların** toplanması ve taşınması sırasında kullanılmalıdır

4. Atık toplama ve biriktirme ekipmanlarının bulunduğu yerler, toplama programı ve taşıma güzergâhı

- ✓ İhtiyaca göre
- ✓ Atığın kaynağına en yakın yere
- ✓ Hastane politikası
- ✓ En kısa yoldan,
- ✓ Çalışanlardan uzakta,
- ✓ Mümkünse ayrı asansörde

5. Geçici Depolama Sistemleri

20 yatak ve üstü

Maksimum 48 saat bekletilebilir.
Depo sıcaklığı 4 °C nin altında ise 1 haftaya kadar bekletilebilir

20 yataktan az

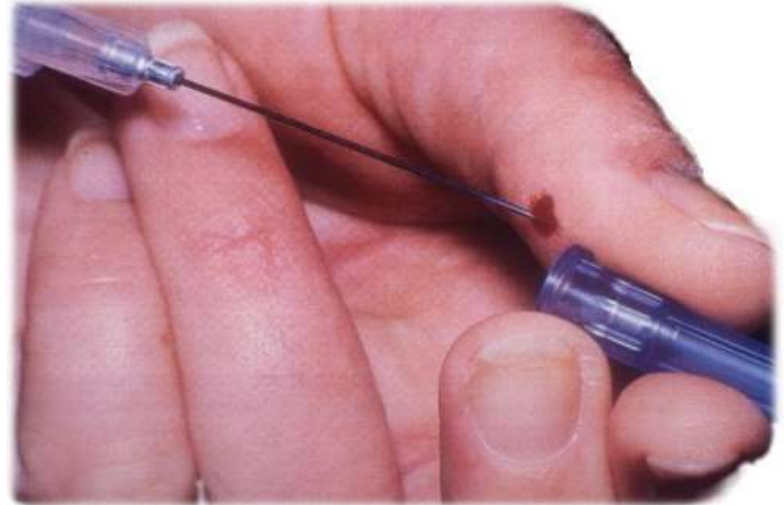

6. Toplama Ekipmanlarının Temizliği Ve Dezenfeksiyonu

- Tibbi atıkların konulduğu bölmenin temizliği ve dezenfeksiyonu kuru olarak yapılır.
- Tibbi atık taşıma arabaları %10 luk çamaşır suyu ile her boşaltım sonrası dezenfekte edilmelidir.
- Tibbi atık deposu ise yine % 10 luk çamaşır suyu ile paspaslama yöntemi ile günde bir kez ve gerektiğçe dezenfekte edilmelidir.

7. Kaza anında alınacak önlemler ve yapılacak işlemler

- Tibbi atık içeren bir torbanın yırtılması veya boşalması durumunda...
- Kesici-delici alet yaralanmaları durumunda

8. Sorumlu Personel

- ✓ Sertifikalı personel
- ✓ Özel kıyafet

9. Kayıt Tutma ve Raporlama

- Oluşan tıbbi atık miktarının belirlenmesi ve kayıt altına alınması
- Kayıt altına alma ve raporlamadan sorumlu personel

TIBBİ ATIK ALINDI BELGESİ	
TIBBİ ATIK TESİSİNİN	
Adı:	TIBBİ ATIK ÜRETİCİSİNİN
Adresi:	Kurum Adı:
Lisans Numarası:	Adresi:
Tesis Sorumlusu:	Tıbbi Atık Sorumlusu Adı:
Tesis Sorumlusu İrtibat Telefonu:	Tesis Sorumlusu:
Tıbbi Atık Bertaraf Şekli:(Yıkma, Sterilizasyon veya depolama)	Tıbbi Atık Sorumlusu İrtibat Telefonu:
TIBBİ ATIK TAŞIYICISININ	
Kurum Adı:	Tıbbi Atık Taşıyıcısı
Lisans Numarası:	Adı, Soyadı, Ünvanı
Şoförün Adı:	İmza
Araçın Plakası:	Tarih
Tıbbi Atık Bertaraf Tesisi Sorumlusu	Adı, Soyadı, Ünvanı
İmza	İmza
Tarih	Tarih
.....kg tıbbi atığın teslim edildiğine/almıldığına dair belgedir.	
Not:Bu belge/makbuz üç nüsha olarak hazırlanır ve numara verilir; Bir nüshası atık üreticisi sağlık kuruluşunda, İkinci nüshası taşıma işlemi yapan kurum/kuruluşta, Üçüncü nüshası ise bertaraf tesisi işletmecisi kurum/kuruluşta kalır ve ilgili görevliler tarafından imzalanır. *Tüm bilgilerin doldurulması zorunludur.	

En az bir yıl saklanır

TIBBİ ATIK ..... YILI ANALİZ RAPORU		
İli:		
FAKÜLTE ADI		
YATAK SAYISI		
TIBBİ ATIK BERTARAF EDEN KURUM ADI		
TIBBİ ATIK BERTARAF EDEN LİSANS NO		
AYLAR	TESLİM EDİLEN TIBBİ ATIK MİKTARI (KG)	TIBBİ ATIK MİKTARI (KG FİN)
OCAK		
SUBAT		
MART		
NİSAN		
MAYIS		
HAZİRAN		
TEMMUZ		
AĞUSTOS		
EYLÜL		
KASIM		
ARALIK		
TOPLAM		
FORMU DOLDURAN GÖREVLİNİN:		ONAYLAYAN:
ADI		
SOYADI		
ÜNVANI		

Ocak ayında Çevre Sağ. Müd.e gönderilir.

Amalgam atıkları

- Amalgam civa içeren dolgu maddesidir.
- Civa insanlar ve diğer canlılar için toksik etkiye sahiptir.
- Diş hekimliği uygulamaları sonrasında ortaya çıkan amalgam parçacıkları genel gidere verilmemeli, su altında biriktirilmeli ve mutlaka yeniden değerlendirilmelidir.
- Kreşuar filtreleri ve lavabo filtreleri partikül geçişine izin vermez şekilde dizayn edilmelidir.
- Filtreler aralıklı olarak temizlenmeli ve amalgam atıkları su dolu kaplarda toplanmalıdır.

TEHLİKELİ ATIKLARIN TEMİZLENMESİ

- Kimyasal bir madde dokuldugu zaman ,oncelikle koruyucu ekipman giyilmelidir(eldiven,maske,onluk)
- Nemli bezle temizlenerek ,bez tehlikeli atik kutusuna atilmalidir,
- Oda havalandirilmali,
- Islem sonrasinda eller 5n kuralına göre yıkanmalıdır.

EL HİJYENİ (YIKAMA/ EL ANTİSEPTİĞİ) NE ZAMAN GEREKLİ?

ASEPTİK
İŞLEMLERDEN
ÖNCE

HASTA İLE
TEMAS
ÖNCESİNDE

HASTA İLE
TEMAS
SONRASINDA

VÜCUT
SIVILARI İLE
TEMAS
SONRASINDA

HASTA
ÇEVRESİNDEKİ
YÜZEYLERLE
TEMAS
SONRASINDA

TEŞEKKÜRLER